

Література

1. Пекар В. Нинішні українська політична й економічна системи можуть завалитися в один момент [Текст] / Валерій Пекар // Країна. — №18 (171). — 10 травня 2013. — С. 25—28.

УДК 005.2

Шатілова О. В.,
асистент кафедри менеджменту,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
shatilovaelena@mail.ru

НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДАПТАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА ДО МІНЛИВИХ РИНКОВИХ УМОВ

АНОТАЦІЯ. Розглянуто актуальні проблеми управління підприємством у нестабільному середовищі. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення сутності адаптації підприємства. Запропоновано напрямки підвищення ефективності адаптації підприємства до мінливих ринкових умов.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: адаптація підприємства, нестабільне середовище.

АННОТАЦИЯ. Рассмотрены актуальные проблемы управления предприятием в нестабильной среде. Проанализированы теоретические подходы к определению сущности адаптации предприятия. Предложены направления повышения эффективности адаптации предприятия к изменчивым рыночным условиям.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: адаптация предприятия, нестабильная среда.

ABSTRACT. The urgent problems of enterprise management in unstable environment are considered. The theoretical approaches to identification of enterprise adaptation essence are analyzed. The ways of enterprise adaptation efficiency increasing to unsteady market conditions are suggested.

KEY WORDS: enterprise adaptation, unstable environment.

Необхідність забезпечення стабільного економічного розвитку в умовах мінливого ринкового середовища висуває на перший план проблему пошуку нових дієвих механізмів управління підприємством. Відповідно до цього, акцент останніх досліджень у

сфері стратегічного управління робиться на розвиток адаптивних здібностей підприємства. Адаптація, як властивість відкритих систем, вельми важлива в умовах переривчастих, раптових і непередбачуваних змін зовнішнього середовища, вона стала більш важливим організаційним фактором, ніж навички прогнозування [3, с. 134].

На думку багатьох науковців, адаптація означає пасивний характер поведінки, оскільки передбачає відповідні реакції підприємства на зовнішні зміни, що вже відбулися. Також, адаптивність, як форма взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем, розглядається як складова конкурентоспроможності. Однак, оскільки адаптивність характеризує реакцію підприємства на зміни зовнішнього середовища, то, на нашу думку, виступає однією з умов забезпечення його конкурентоспроможності і за сучасних умов має розглядатися як пошук нового. Так, І. Ансофф відзначає, «...щоб залишатися рентабельною на довгостроковий період, фірма повинна постійно обновлятися, потрібно залучати нові ресурси, розробляти нові товари і виходити на нові ринки» [2, с. 93].

На основі проведеного дослідження ми дійшли висновку, що адаптивні реакції підприємства можна розділити на два типи: пасивна адаптація, коли підприємство змінює своє поведінку для того, щоб функціонувати більш ефективно, та активна адаптація, коли підприємство само змінює своє середовище з тим, щоб його поведінка у теперішньому та майбутньому була більш ефективною. Оскільки зміни середовища можуть бути швидкими, але нетривалими, або навпаки, повільними та тривалими, підприємство має вміти пристосовуватися до таких умов. Цього можна досягти, якщо підприємство володіє високою гнучкістю пристосування, тобто можливістю «переорієнтації виробничої системи без докорінної зміни матеріально-технічної бази» [5, с. 9].

Основою розвитку й функціонування виробничої системи є збереження в процесі взаємодії з середовищем значень суттєвих показників у заданих обмеженнях через пристосування (адаптацію). При чому, адаптація означає здатність підприємства цілеспрямовано пристосовувати поведінку до умов зовнішнього середовища, а також сам процес його пристосування. А різноманітність умов, до яких пристосовується виробничо-управлінська система, вимірює рівень її адаптивності.

Зважаючи на це, на нашу думку, під адаптацією слід розуміти здатність підприємства до ефективної зміни структури портфелю бізнес-напрямів відповідно до змін розвитку цільового ринку.

Основними критеріями ефективної адаптації підприємства до мінливих ринкових умов, при цьому, є: мінімізація ризиків, пов'язаних з реалізацією сформованого портфелю бізнес-напрямів підприємства; максимізація норми прибутку від сформованого портфелю бізнес-напрямків підприємства; мінімізація часу, необхідного для зміни стратегічного курсу підприємства.

Для забезпечення адаптації до умов ринку, що швидко змінюється, підприємство має сформулювати бачення майбутнього, виходячи з позиції теперішнього, на основі якого буде розроблятися стратегія управління. Для цього окремі операції та підсистеми управління поєднуються в єдину систему стратегічного управління, головною ланкою якої стають кваліфіковані управлінці. Поряд з цим, ключовим моментом адаптації виступають неперервне навчання персоналу підприємства та посилена увага на внутрішньому та більша прозорість на зовнішньому ринках [4, с. 13]. Сам процес адаптації може бути спонтанним (реактивним), що викликаний факторами нестабільності середовища, або цілеспрямованим, що визначається стратегічним управлінням змінами [1, с. 5].

Підсумовуючи все зазначене, можна зробити висновок, що адаптація до зовнішнього середовища є головною умовою виживання та розвитку підприємства у конкурентному середовищі, оскільки означає прагнення до відповідності між підприємством і його оточенням. При цьому слід враховувати, що підприємству необхідно адаптуватися як до несприятливих факторів зовнішнього середовища, так і до сприятливих шляхом забезпечення ефективного пристосування до них стратегій управління.

Література

1. *Алексеев Н. С.* Изменения для стабильности / Н. С. Алексеев // Менеджмент в России и за рубежом. — 1999. — №2. — С. 5.
2. *Ансофф И.* Новая корпоративная стратегия: пер. с англ. / И. Ансофф; под ред. Ю. Н. Каптуревского. — СПб.: Издательство «Питер», 1999. — 416 с.
3. *Дойль П.* Менеджмент: стратегия и тактика / П. Дойль. — СПб.: Питер, 1999. — 560 с.
4. *Кирхманн Э.* Превентивное организационное развитие (на примере технологического концерна АВВ) / Э.Кирхманн // Проблемы теории и практики управления. — 2001. — №1. — С. 94—99.
5. *Самочкин В. Н.* Гибкое развитие предприятия: анализ и планирование / В. Н. Самочкин. — 2-е изд. испр. и доп. — М.: Дело, 2000. — 376 с.